

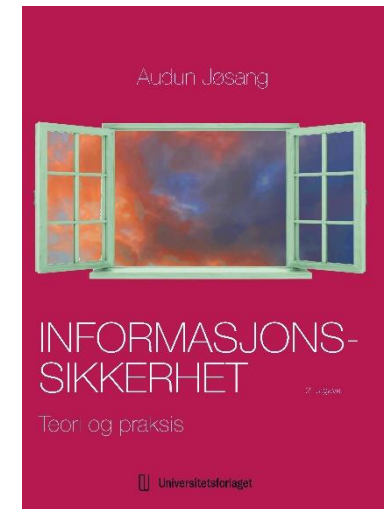
Kapittel 8: Brukerautentisering

Informasjonssikkerhet: Teori og praksis

Audun Jøsang

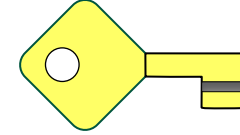
2. utg. 2023

Universitetsforlaget

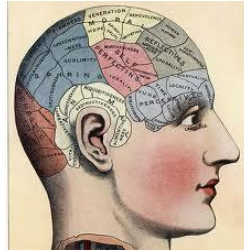
Presentasjonsoversikt

- Autentikatorer for brukerautentisering

- Noe du vet

- Passord

- Noe du har

- Brikker (f.eks. BankID)
 - Sekundære kanaler (f.eks. SMS)

- Noe du er/gjør

- Biometri

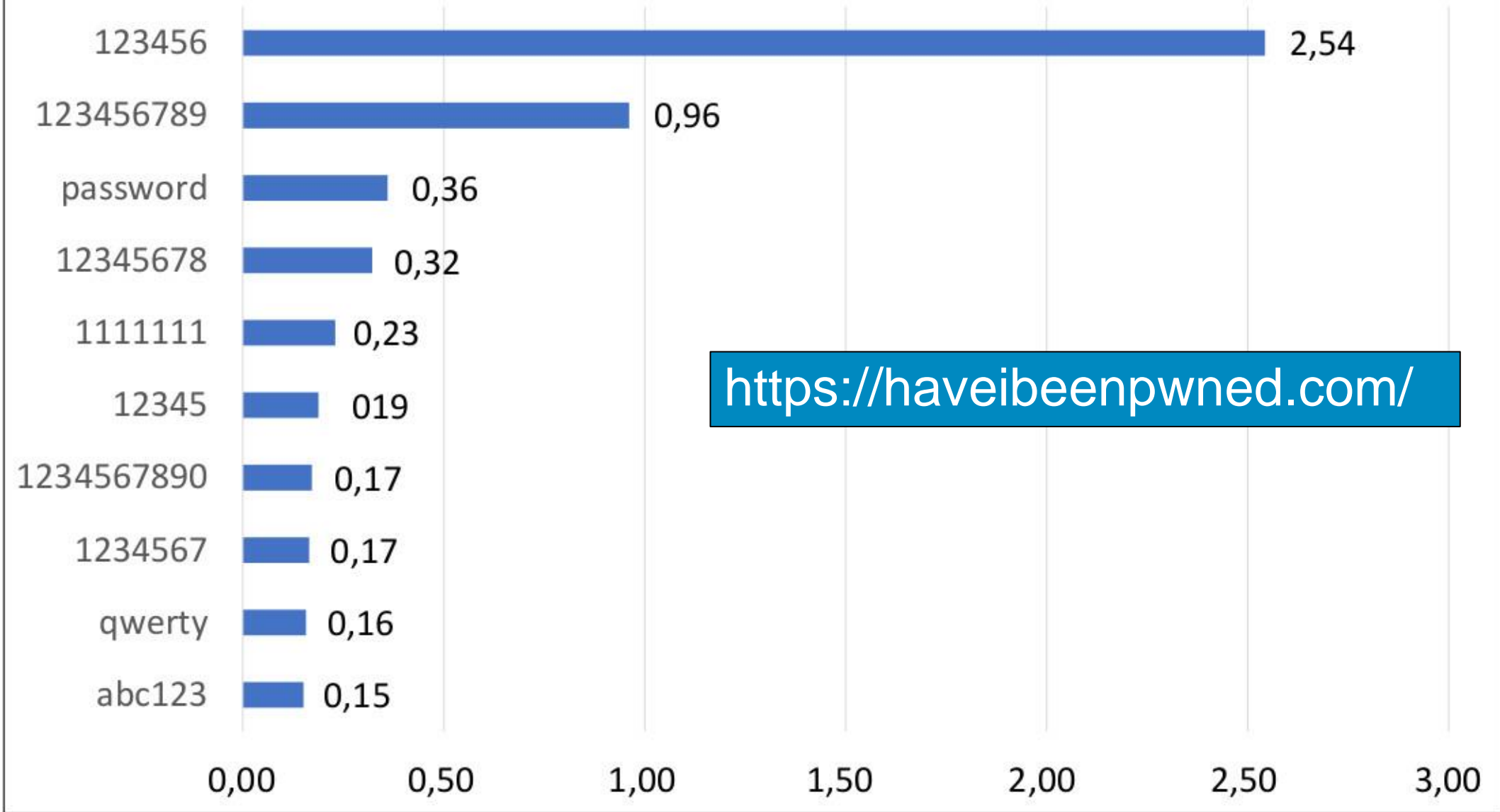
- Rammeverk for autentisering

eIDAS

- Passord er den enkleste og vanligste autentikator
 - Noe brukeren vet
- Problemer:
 - Lett å dele (med vilje eller ikke)
 - Lett å glemme (kan bli belastning for help-desk)
 - Ofte lett å gjette (med kraftige cracke-verktøy)
 - Kan skrives ned (som er både bra og ikke bra)
 - Hvis nedskrevet, så er "det du vet" "hvor du finner det"
 - Forblir ofte i dataminnet og cachen, kan stjeles av skadevare

10 mest brukte passord i antall millioner av totalt 600 millioner

Råd om sikker håndtering av passord

- Passordlengde ≥ 13 tegn
- Bruk flere kategorier tegn
 - store, små, tall, spesialtegn
- Ikke bruk vanlige ord (fra ordbok), navn, dato, årstall, eller sekvensielle tall
- Endring av passord
 - Normalt sjelden (≥ 2 år) eller aldri.
 - Umiddelbart ved mistanke om kompromittering eller hvis konto eksponert (haveibeenpwned.com/)
- Ikke gjenbruk
 - eller bare mellom kontoer med svært lav sensitivitet
- Oppbevar passord sikkert
 - i hodet
 - på papir, hvis du passer godt på papiret
 - i online passordbank
 - alltid kryptert i online digital enhet
 - kan lagres i klartekst i offline digital enhet

Lagring av passord i systemer/nettverk

- Linux/Unix: /etc/shadow –filen lagrer password.
Tidligere versjon lagret den i /etc/passwd

- Tekstformat
- Må ha root-tilgang for å lese / endre

- Windows: Passord lagres lokalt i SAM-databasen
(Security Account Manager)

`\windows\system32\config\sam`

- NTLM-format. Kun admin har tilgang.
- Må ha admin-tilgang for å lese / endre

- Lagring av passord i nettverksmiljøer

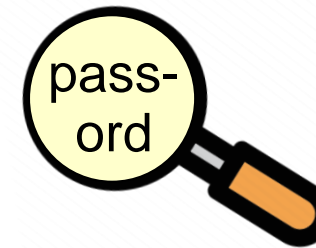
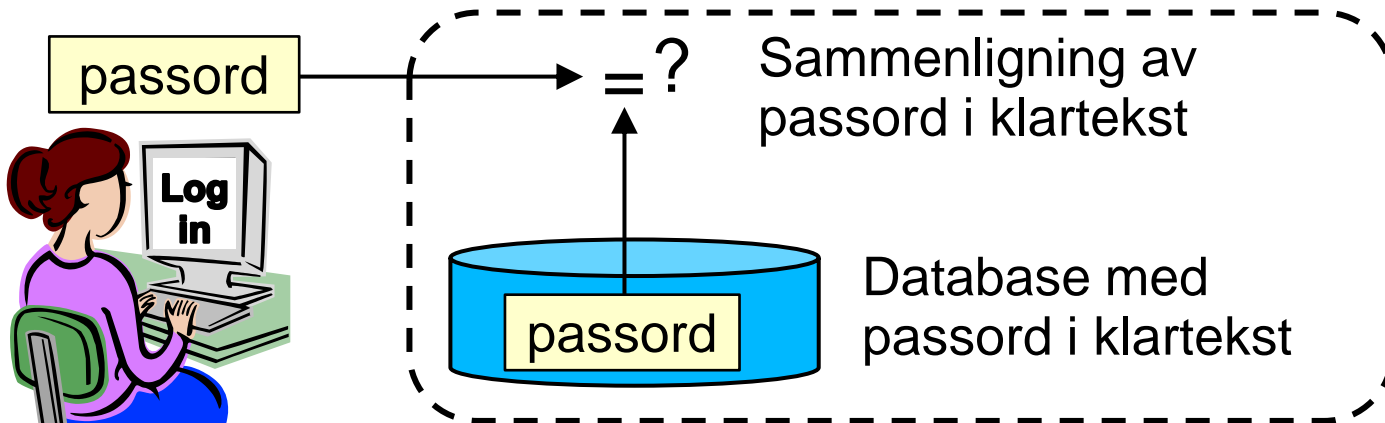
- AD (Active Directory) i Windows
- LDAP (Lightweight Directory Access Protocol) i Linux

Active Directory

Database med passord i klartekst: Svak sikkerhet

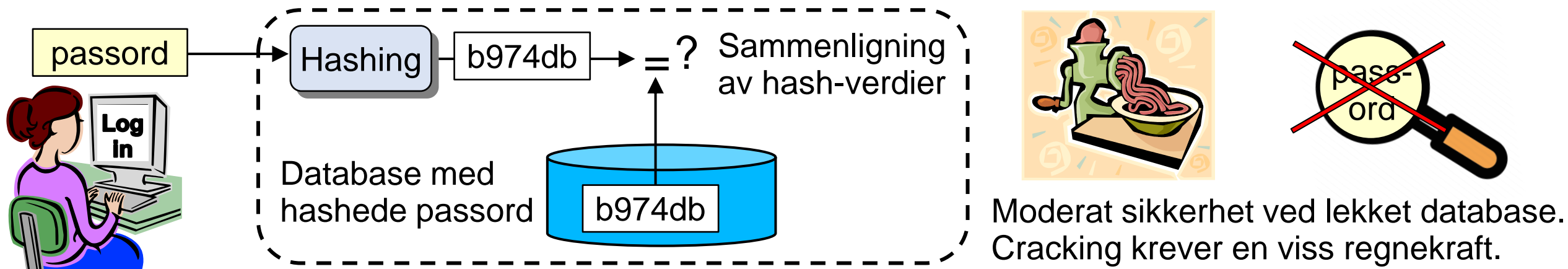
- Database med passord i klartekst er en enkel løsning for autentiseringstjenere, der passord mottatt fra bruker sammenlignes med lagret passord.
- Men det er også en usikker løsning.
- Det er ikke uvanlig at passorddatabaser stjeles/lekkes, og hvis det skjer er alle passordene direkte tilgjengelig

Svak sikkerhet ved lekket database.
Alle passord er direkte tilgjengelig.

Database med hashede passord: Moderat sikkerhet

- Database med hashede passord betyr at passord mottatt fra bruker må hashes før det sammenlignes med det lagrede hashede passordet.
- I tilfelle stjålet/lekket database er ikke passord direkte tilgjengelig i klartekst.
- Dette gir moderat sikkerhet, men kraftige cracke-verktøy kan brukes for å gjenfinne relativt svake passord i databasen.

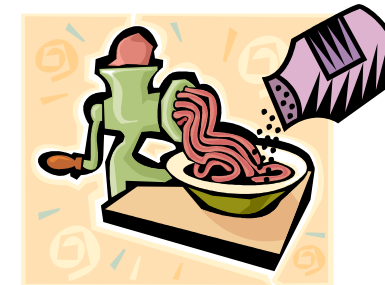
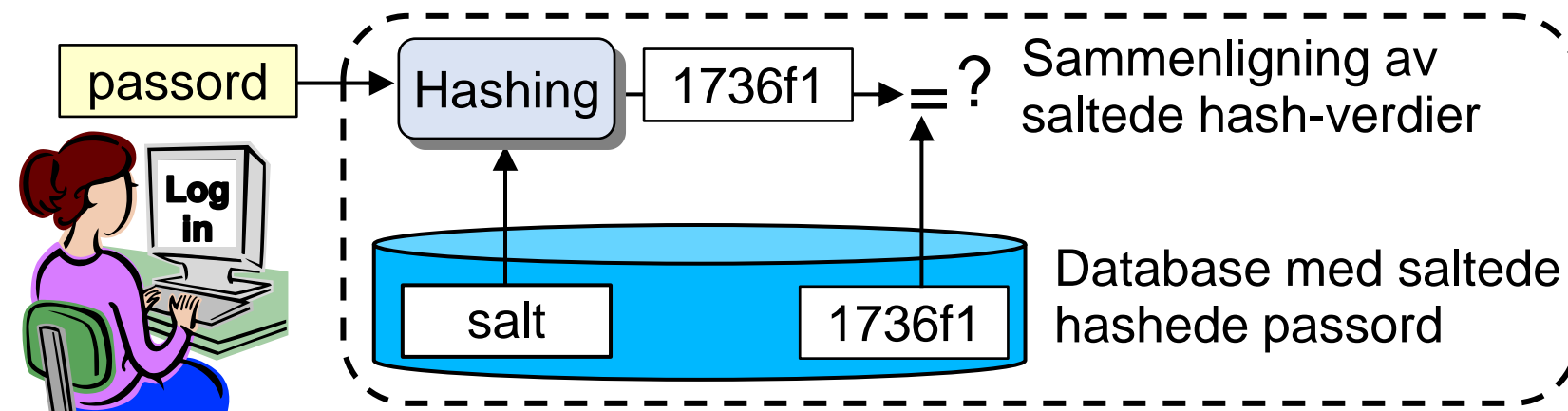
Passord-cracking av stjålede passord-databaser

- Bruce Force
 - Prøv alle mulige tegnkombinasjoner for å finne riktig hash
- Intelligent søk for å finne riktig hash
 - Brukernavn
 - Navn på venner / slektninger
 - Telefonnummer
 - Fødselsdatoer
 - Ordbokangrep
 - Prøv alle ord fra en ordliste
 - Forhåndsberregnede hash-tabeller og rainbow-tabeller

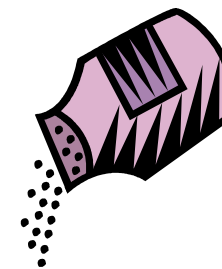
Database med saltede hashede passord: God sikkerhet

- Database med saltede hashede passord betyr at passord kombineres med et tilfeldig tall (salt) før det hashes og lagres i databasen. Saltet lagres også.
- Passord mottatt fra bruker må hashes sammen med saltet før det sammenlignes med det lagrede saltede hashede passordet.
- I tilfelle stjålet/lekket database kreves stor regnekraft for å cracke passord.
- Dette gir god sikkerhet, og regnes som standard praksis for passorddatabaser.

God sikkerhet ved lekket database.
Cracking krever stor regnekraft.

Passord-salting: Forsvar mot passord-cracking

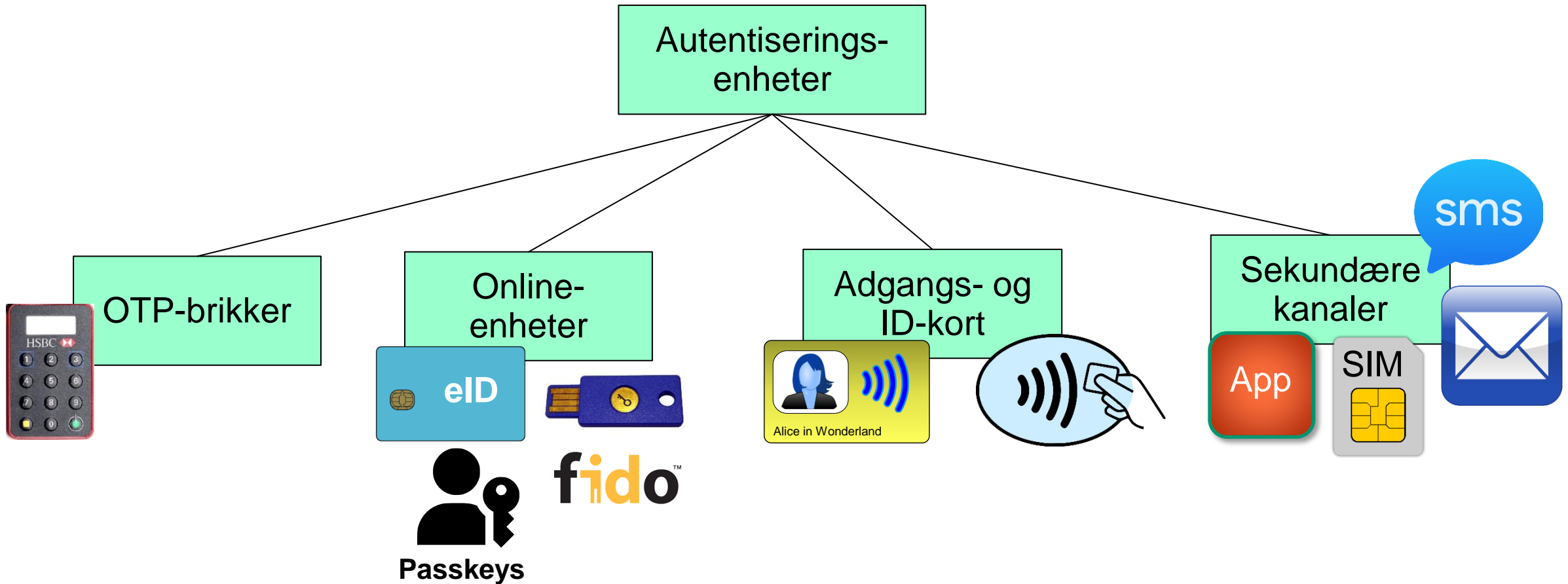
- Tilføy tilfeldige data (salt) til brukerens passord før det hashes
 - I Linux: et tilfeldig valgt heltall fra 0 til 4095.
 - Ulike salt for hver bruker
 - Forskjellig salt gir forskjellige hash for like passord
- Forhindrer at brukere med identiske passord har samme passord-hash-verdi lagret i databasen
- Gjør det praktisk umulig for angripere å bruke hash-tabeller og rainbow-tabeller
 - De måtte generere en hash-tabell for hver mulig saltverdi
 - Passord over 8 tegn gir tabellstørrelse over Petabyte

Eierskapsbasert autentisering

Noe du har: Enheter

Typer av autentiseringsenheter

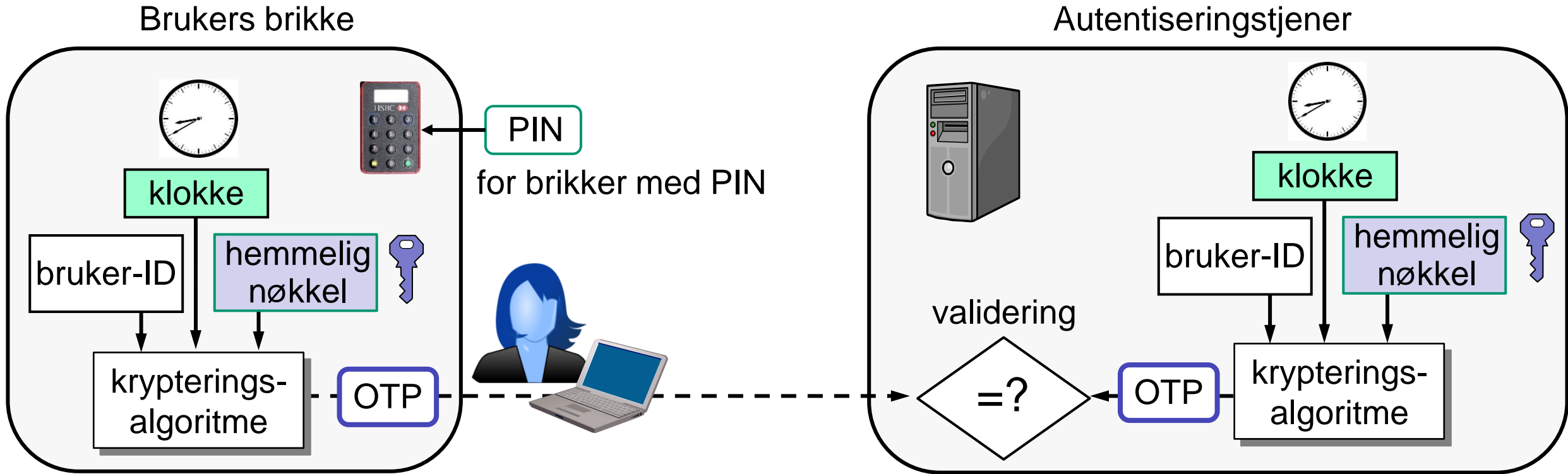

OTP-brikker (One-Time-Password):

- Brikken inneholder en klokke
- Viser tidsavhengig kode (engangskode) på skjermen
 - Bruker kopierer kode til terminal for å logge på
- Hver kode er gyldig for et bestemt tidsvindu
- Koder fra nære nabo-tidsvinduer aksepteres
- Klokkene må alltid være synkrone
 - Trenger strøm på batteri
- Eksempel: BankID og SecurID

Synkron OTP-brikke, med klokke (og PIN) f.eks. Bank-ID

Tidsbaserte OTP-kodebrikker:

SafeID OTP-brikke med PIN

ActiveID OTP-brikke med PIN

BankID OTP-brikke med PIN

Feitan OTP-brikke uten PIN

RSA SecurID uten PIN

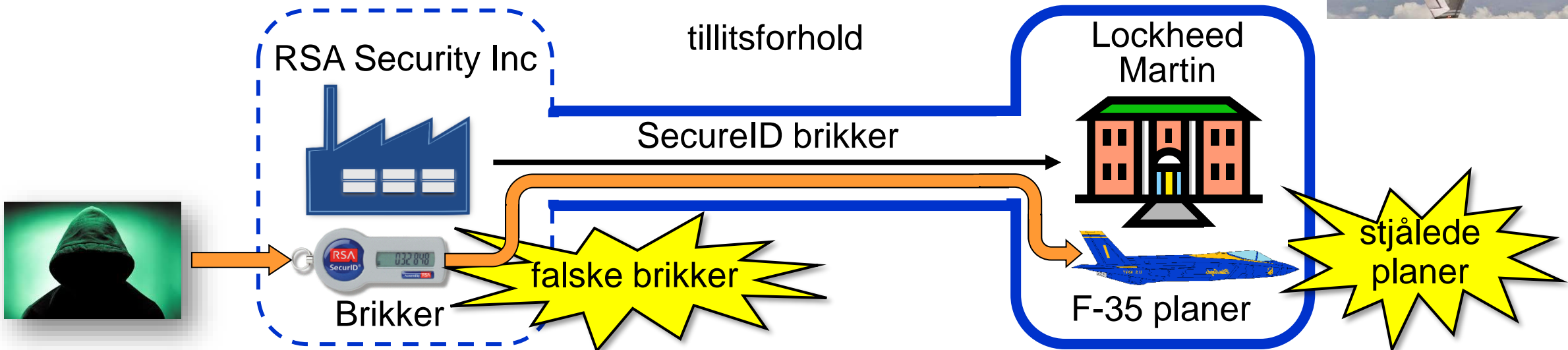

BankID OTP brikke uten PIN

Leveransekjedeangrep: Hacking av kodebrikke

- RSA Security Inc. ble hacket i 2007, hackerne stjal hemmelig info for å designe SecureID-brikker
- Hackerne laget falske SecureID-brikker for ID-tyveri
- Virksomheter som brukte RSA SecureID var sårbare
- Lockheed Martin brukte RSA SecureID
- Kinesiske angripere begikk ID-tyveri mot Lockheed Martin -ansatte
 - Stjal planer for F-35 jagerfly

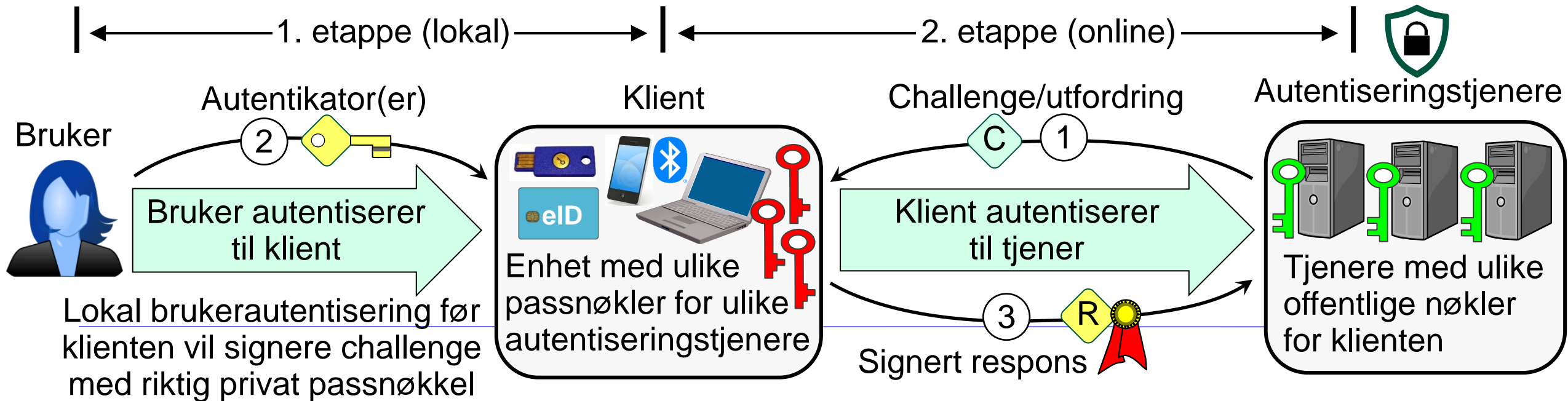

Autentisering med Passnøkler, FIDO og WebAuthn

Passkeys

- Klient/brikke autentiserer seg på brukerens vegne til en autentiseringstjener.
- Passnøkler kan være lagret:
 - innebygd i klientplattformen (smarttelefon eller en lapp), støttet av tiltrodd maskinvare som f.eks. TPM (Trusted Platform Module).
 - i en brikke (USB-brikke eller smartkort) som er koblet til klientplattformen eller som kommuniserer med klienten via NFC eller blåtann.
- Klienten for passnøkler/FIDO/WebAuthn krever å autentisere brukeren lokalt før den foretar online-autentisering mot autentiseringstjeneren, slik at det skjer i to etapper.

Autentisering med passnøkler (Passkeys)

Passkeys

- En passnøkkel (eng. passkey) er en kryptografisk privat nøkkel.
- En passnøkkel er på mange måter som et passord.
- Bruerklienten/brikken lagrer separate passnøkler for ulike autentiseringstjenere.
- Passnøkler vil antagelig oftest lagres innebygd i klienten, i stedet for i separat brikke.
- Hver passnøkkel inneholder URL for en spesifikk autentiseringstjener.
- Signering av challenge med passnøkler gjøres av klienten/brikken.
- Klienten/brikken krever at autentiseringstjenerens URL stemmer med passnøkkelen.
- Brukeren kan ikke overstyre klienten til å signere challenge fra falske nettsider.
- Mobil plattform kan støtte passnøkkel-autentisering via laptop med blåtann-tilkobling.

Fordeler og utfordringer med passnøkler/FIDO/WebAuthn

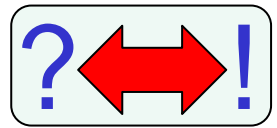
- Fordeler

- Passnøkler/FIDO/WebAuthn gir phishingresistent autentisering
- Private nøkler lagret i plattform/enhet er spesifikke for IdP-ens URL, som betyr at plattformen/enheten ikke vil signere en utfordring fra en falsk nettside pga. feil URL.
- Brukeren slipper å håndtere passord

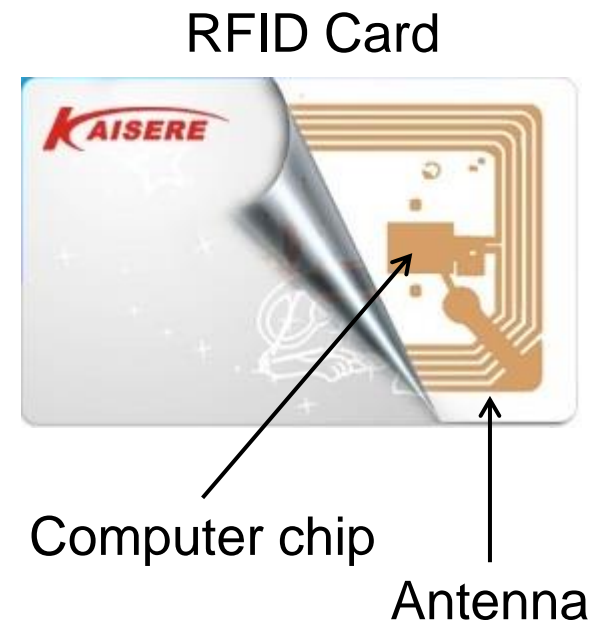

- Utfordringer

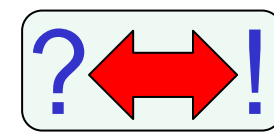
- Det fins ingen god løsning for migrering av passnøkler (private nøkler) til ny plattform/enhet ved utskifting eller tap av plattform/enhet.
- Foreløpige migreringsløsninger for passnøkler er basert på lagring av i skyen, f.eks:
 - egen passordbank
 - passnøkkelbank kontrollert av produsenten for plattform/enhet
- Tilgang til passnøkler i skyen krever til syvende og sist tradisjonell autentisering med passord eller andre autentikatorer.
- Brukere er skeptiske, fordi ordninger med passnøkler kan være vanskelig å forstå.

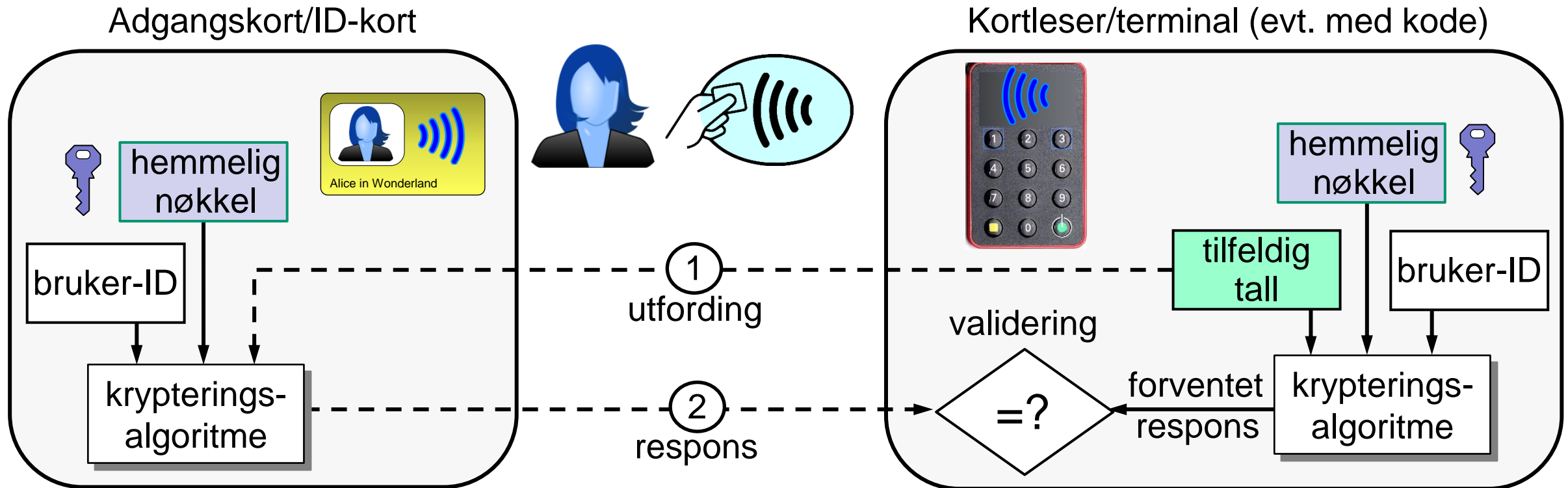
- Kontaktløse kort, også kalt RFID (Radio Frequency Id), består av en computer-chip og en antenne.
 - trenger ikke fysisk kontakt med leser
 - kommuniserer via radiosignaler
 - strøm generert av magnetfelt fra leser
 - utenfor leserens rekkevidde får kortet ingen strøm og forblir inaktivt
 - batteridrevne RFID-brikker finnes også
- Egnet for bruk i varme, kalde, skitne og fuktige omgivelser

Adgangskort, ID-kort og pass

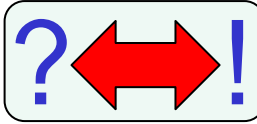

- Eksempel adgangskort med symmetrisk nøkkel
- Nasjonalt ID-kort og pass bruker asymmetrisk nøkkel

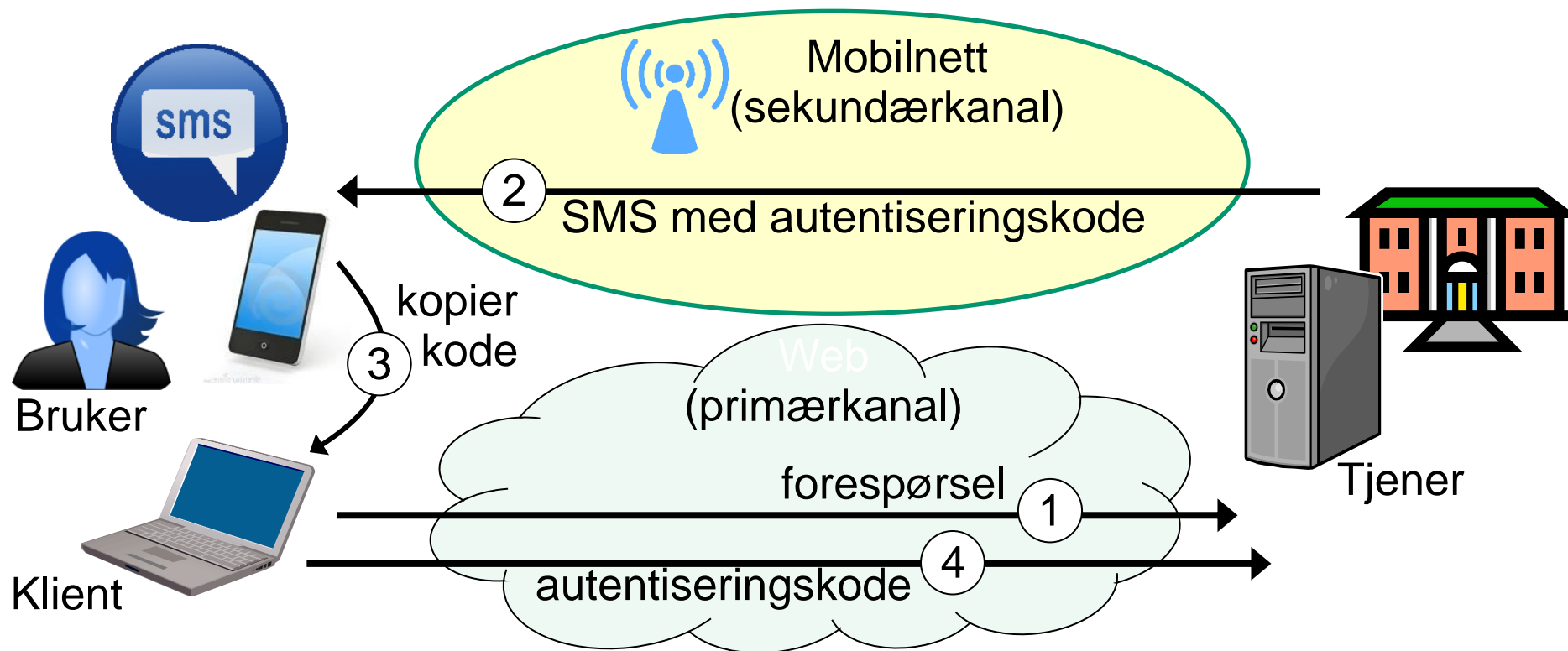

Autentisering med sekundære kanaler

- Hvis web-kommunikasjon betraktes som en primærkanal, kan autentisering skje via andre sekundære kanaler:
- Eksempel sekundære er f.eks.:
 - SMS
 - App
 - e-post
 - SIM (tidligere bruk for Bank-ID på mobil)
- Noen sekundære kanaler er sikrere enn andre.
 - SMS regnes som relativt svak, fordi SMS relativt lett kan stjeles
 - Bank-ID app benytter en app på mobiltelefon som sekundærkanal

Autentisering med sekundære kanaler

Egenskap-basert autentisering

Biometri

Noe du er

Noe du gjør

Biometri intro

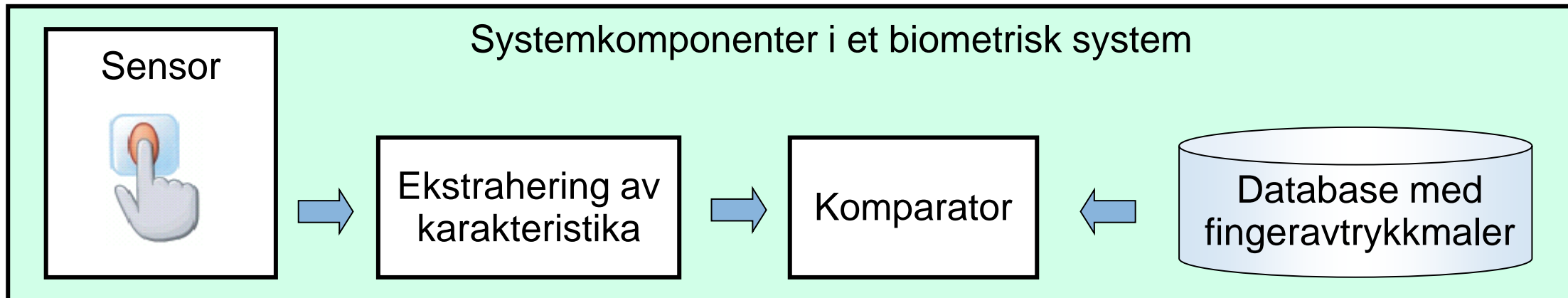
- Hva er det?
 - Automatiserte metoder for å verifisere eller gjenkjenne en person basert på fysiologiske egenskaper.
- Biometriske modaliteter, eksempler:
 - fingeravtrykk
 - ansiktsgjenkjenning
 - øye retina / iris skanning
 - håndgeometri
 - håndsignatur
 - stemme/tale-karakteristikk
 - tastetrykk dynamikk

Krav til biometriske modaliteter

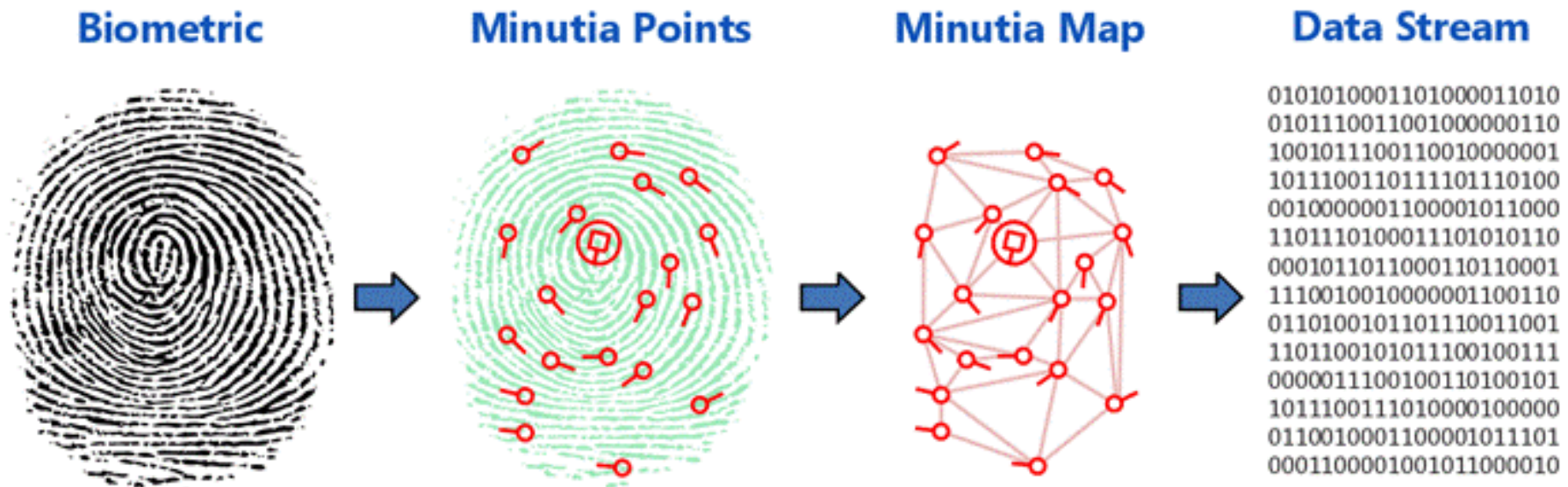
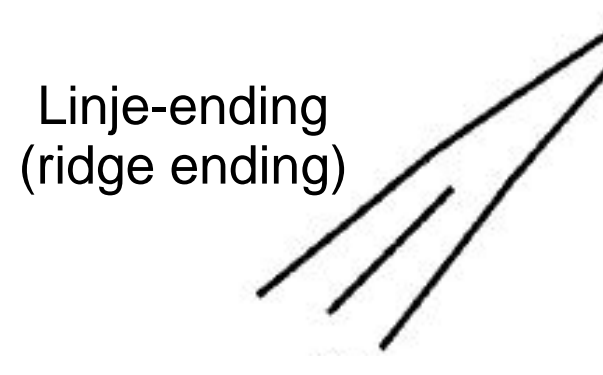
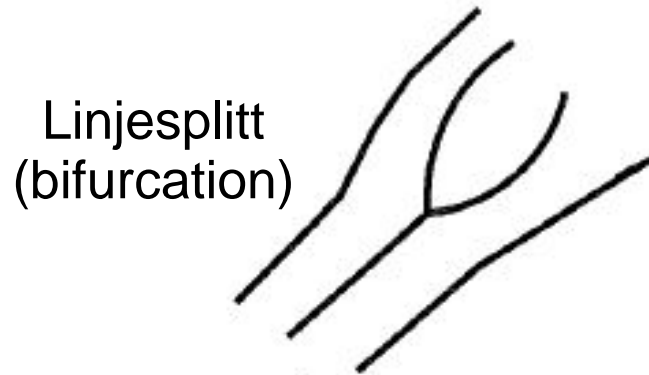
- **Universalitet:**
 - Hver person skal ha modaliteten
- **Særpreget:**
 - Ulike personer skal være tilstrekkelig forskjellige med hensyn til karakteristikk ved modaliteten;
- **Permanens:**
 - Karakteristikken skal holde seg uendret (med hensyn til kriterier for sammenligning) over tid;
- **Målbarhet:**
 - Karakteristikken skal være lett å innhente og måle på en kvantitativt måte.
- **Nøyaktighet:**
 - Nøyaktighet til et biometrisk system, uttrykt som EER (Equal Error Rate).
- **Ytelse:**
 - hastigheten på analysen, ressursene som kreves for å oppnå ønsket hastighet,
- **Aksept:**
 - i hvilken grad folk er villige til å akseptere bruken av en bestemt biometrisk modalitet
- **Beskyttelse mot forfalskning:**
 - Vanskelighetsgrad av å lure det biometriske systemet

Biometri: Systemkomponenter

Ekstrahering av karakteristikk (features)

Eksempel: Ekstrahere minutia fra fingeravtrykk

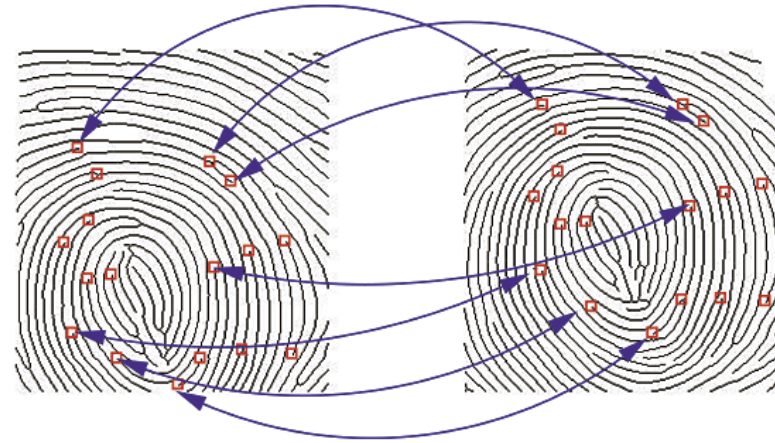

Biometri: Operasjonsmoduser

- **Registrering:**
 - analog innhenting av brukeres biometriske karakteristika.
 - behandling av innhentede prøve for å generere en mal for brukeres karakteristika som lagres for senere bruk.
 - database med biometriske maler
- **Identifikasjon (1:N, en-til-mange)**
 - innhenting av ny biometrisk prøve fra kandidat-person(er)
 - søk i databasen med lagrede maler for et treff basert utelukkende på innsamlede prøve(r).
- **Autentisering (1:1, en-til-en):**
 - Innhenting av ny biometrisk prøve fra bruker for autentisering
 - sammenligning av ny prøve med brukerens lagrede mal

Sammenligning av prøver:

- Karakteristika fra innhentede prøver sammenlignes med karakteristikkene fra lagret mal
- Ofte basert på klassifisering med maskinlæring
- Sammenligningen gir skåring S
 - Jo større likhet, desto høyere skåring S
- Terskelverdi T avgjør om prøven gir *match* (treff)
 - *match* (antatt riktig person) er når $S \geq T$
 - *non-match* (antatt feil person) er når $S < T$

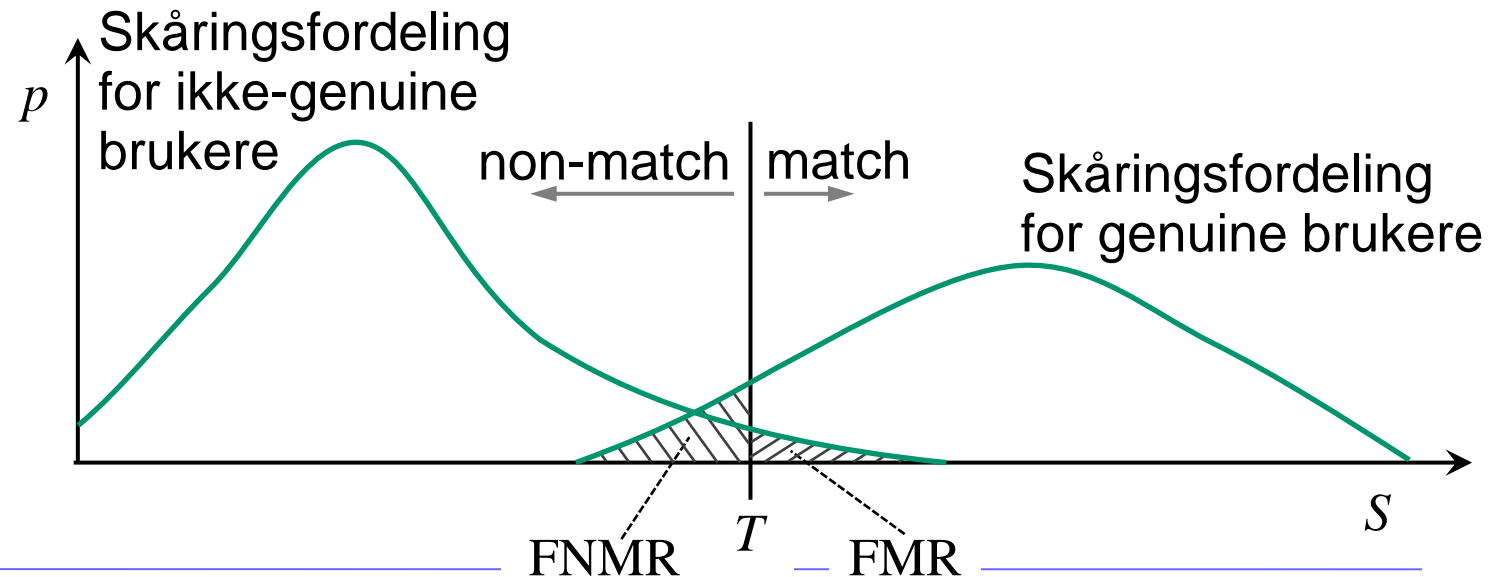
Sammenligning av prøver

- Sann positivt
 - *match av genuin prøve* → genuin bruker godtas
- Sann negativt
 - *non-match av ikke-genuin prøve* → ikke-genuin bruker avvises
- Falske positive
 - *match av ikke-genuin prøve* → ikke-genuin bruker godtas
- Falske negativer
 - *non-match av genuin prøve* → genuin bruker avvises
- Falsk-match-rate og Falsk-Non-match-rate
 - $FMR = (\# \text{ match av ikke-genuine prøver}) / (\text{totalt } \# \text{ ikke-genuine prøver})$
 - $FNMR = (\# \text{ non-match genuine prøver}) / (\text{totalt } \# \text{ genuine prøver})$
- Terskel T bestemmer balanse mellom FMR og FNMR

Nøyaktighet: Skille mellom genuine og ikke-genuine brukere

- Plot fordelingene av skåringer S fra et utvalg av genuine og ikke-genuine brukere
- Terskelen T bestemmer relativ størrelse på FMR og FNMR
 - Lav T gir stor FMR, dermed lav sikkerhet, men liten FNMR og dermed god brukervennlighet
 - Høy T gir liten FMR, dermed høy sikkerhet, men stor FNMR og dermed dårlig brukervennlighet
- «Rate» (ekvivalent med prosentandel) er relativ størrelse på de skraverete arealene
- Når terskel T er justert slik at $FMR = FNMR$ kalles raten for EER (Equal Error Rate)
- Liten EER gir høy nøyaktighet

- Lite overlapp mellom kurvene gir liten EER
- Alle biometrisystemer har mer eller mindre overlappende kurver

Forfalskning av biometri: Presentasjonsangrep

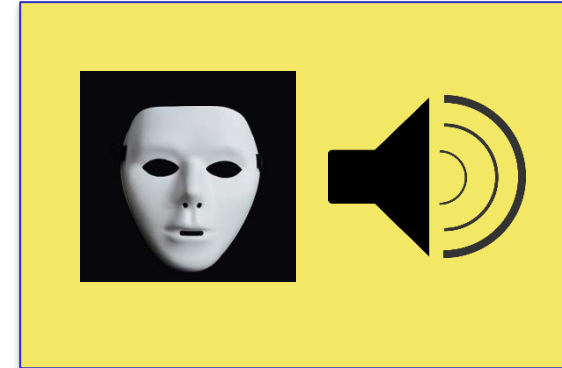
- Relativt enkelt å lure et biometrisk system
 - Terminologi: Presentasjonsangrep

Falsk finger

Falsk ansikt

Deepfake lyd/bilde/video

- Biometrisk autentisering på smarttelefoner er usikker
- Det forskes mye på PAD (Presentation Attack Detection) for å gjøre biometri mer sikker
- Et alternativ er å kontrollere omgivelsen for innhenting av biometriprøver

Trygghet ved bruk av biometri

- Det kan være aktuelt å sette krav til personsikkerhet ved bruk av biometriske systemer, ettersom brukeren involveres fysisk.
- I USA i 2023 er det rapportert at ofre har blitt dopet ned for å låse opp deres smarttelefoner med ansiktsgjenkjenning for å få tilgang til deres bankkontoer.
- I alle tilfellene dreier det seg om *kroppsbaserte biometriske modaliteter*, der en kroppsdel, som for eksempel ansikt eller finger, benyttes for autentisering.
- *Atferdsbaserte biometriske modaliteter*, som stemmegjenkjenning og tastaturdynamikk, krever at brukeren er bevisst, slik at det ikke er like lett for en angriper å tvinge frem en biometrisk prøve.

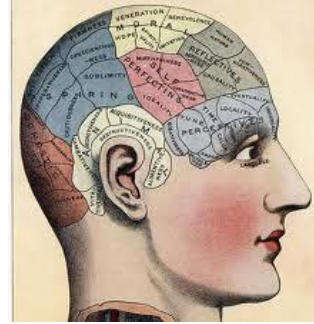

Car thieves chopped off part of the driver's left index finger to start S-Class Mercedes Benz equipped with fingerprint key.

Malaysia, March 2005

(NST picture by Mohd Said Samad)

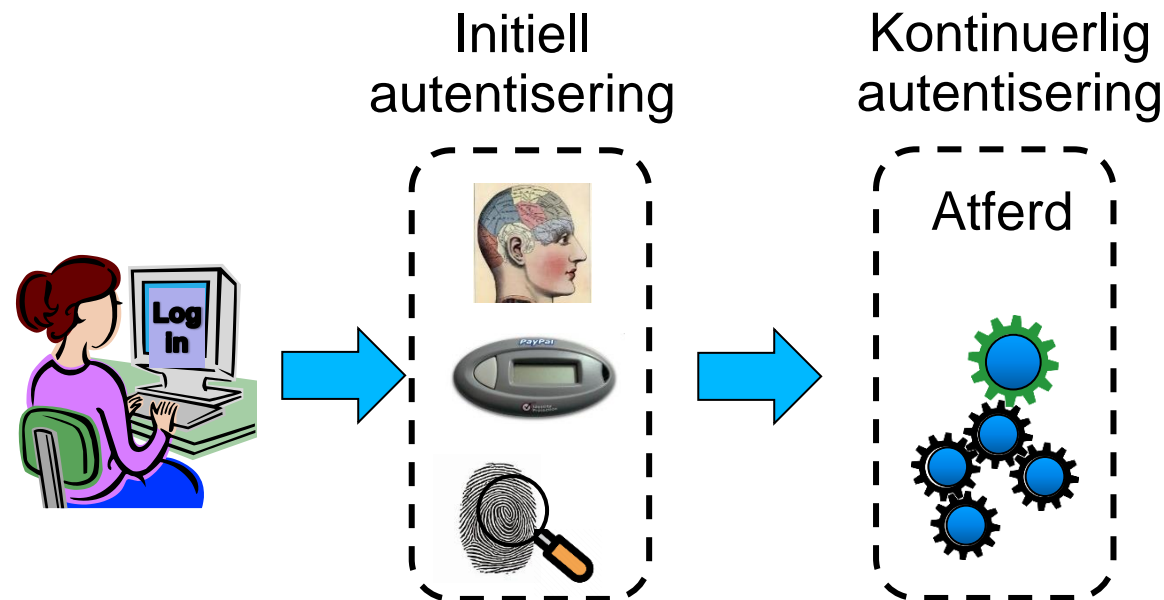
Flerfaktor- autentisering

- Flerfaktorautentisering kombinerer to eller flere teknikker for å gi sterkere autentisering.
- Tofaktorautentisering er ofte basert på noe brukeren vet (1.faktor) pluss noe brukeren har (2.faktor).
- Eksempler
 - passord og brikke (f.eks. BankID)
 - passord og sekundærkanal (f.eks. SMS)

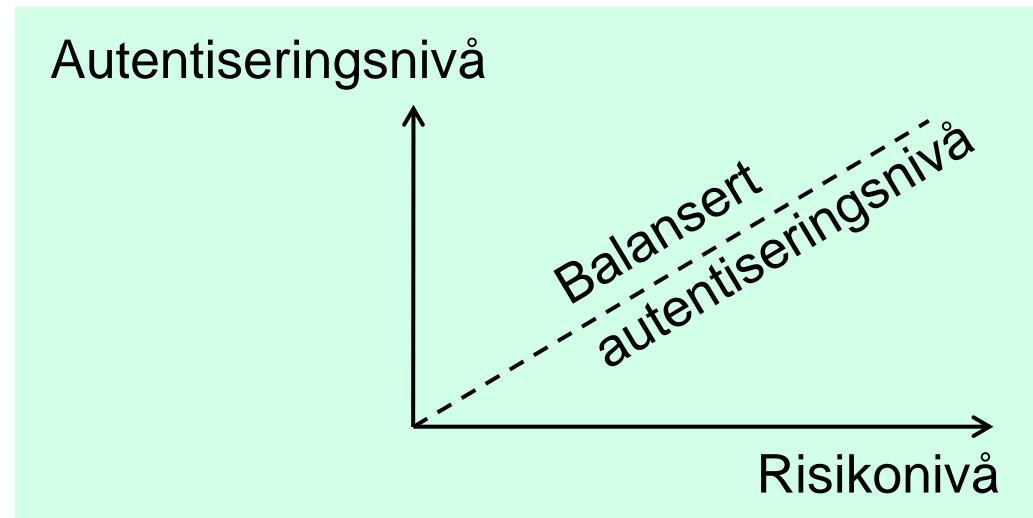
Kontinuerlig autentisering

- Kontinuerlig autentisering er å sammenligne faktiske atferd med forventet atferd under interaksjon med systemet.
- Hvis likheten faller under en gitt terskelverdi vil brukeren bli logget ut, eller kan alternativt få redusert autorisering.
- Vanlig autentisering først, deretter kontinuerlig autentisering

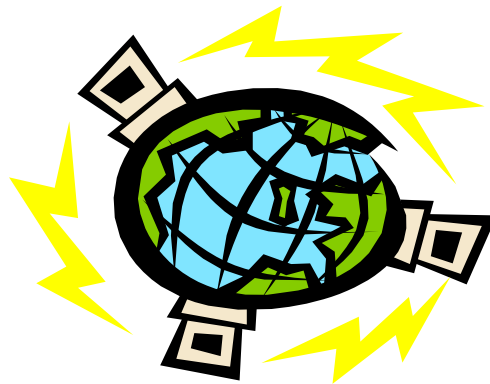
Autentiseringsnivå

- Autentiseringsnivå = robusthet av autentisering
- Ulike sensitivetsnivåer setter ulike krav til autentisering
 - Høy sensitivitet gir høy risiko i tilfelle autentiseringsfeil
- Sterk autentisering koster mer enn svak autentisering
 - Unødvendig sterk autentisering er sløsing med penger
- Autentiseringsnivået bør være balansert

Rammeverk for e-autentisering

- Tillit til identitet er et krav for sikker e-forvaltning
- Sterk autentisering gir tillit til identitet.
- Autentisering avhenger av teknologi, policy, standarder, praksis, bevissthet og regulering.
- Konsistente rammeverk for autentisering gir grunnlag for effektivitet av e-forvaltning.

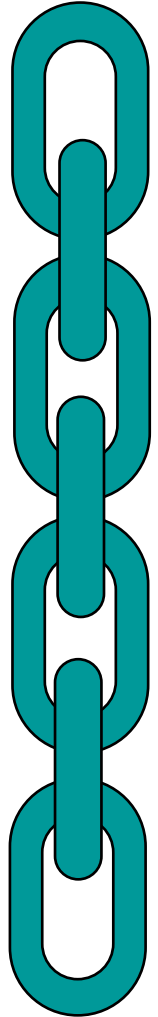
Rammeverk for e-autentisering, med ulike garantinivåer

Veileder/standard for autentisering		Garantinivå for autentisering			
Veileder for identifikasjon og sporbarhet DigDir 2022			LAVT	BETYDELIG	HØYT
Assurance levels for electronic identification means eIDAS, EU 2018			Low	Substantial	High
SP 800-63-3 Digital Identity Guidelines NIST, USA 2017			Assurance Level 1	Assurance Level 2	Assurance Level 3
IS 29115 Entity authentication assurance framework ISO/IEC 2013		Low (1)	Medium (2)	High (3)	Very High (4)

- Garantinivå for autentisering kalles også “autentiseringsnivå” eller “sikkerhetsnivå”. “Level of Assurance” (LoA) på engelsk.

Kategorier av krav for autentiseringsgarantinivåer

Garantinivå for autentisering er hovedsakelig en funksjon av 4 kategorier av krav

a) ID-registrering

Metoder for sjekk av brukeres virkelige identitet før registrering.

Krav til korrekt registrering av bruker med pre-autentisering:

- fødselsattest, pass og ID-kort
- biometri

b) Autentikatorhåndtering

Overlevering og forvaltning av autentikatorer.

Krav til håndtering av autentikatorer:

- overlevering per post eller personlig oppmøte
- oppbevaring

c) Autentiseringsmetode

Teknologi og kombinasjon av metoder for brukerautentisering.

Krav til autentiseringsmetoder:

- passordlengde og kvalitet
- kryptografisk styrke og PKI
- tuklingsbestandig brikke
- flerfaktor-autentisering
- phishingresistens

d) Fødereringssikkerhet

Tillitsnivåer og sikkerhet i samhandling mellom IdP og SP.

Krav til sertifisering av IdP (autentiseringstjenere) og ID-portaler, og juridiske avtaler mellom aktører.

eIDAS

electronic IDentification, Authentication and trust Services

- eIDAS er EUs forskrift om e-autentisering og tillitstjenester for e-forvaltning.
- “Trust service” er EU-sjargong for PKI-sertifiseringstjenester.
- eIDAS spesifiserer tre autentiseringsnivåer: Level of Assurance (LoA).

Low Assurance eIDAS LoA-1	Substantial Assurance eIDAS LoA-2	High Assurance eIDAS LoA-3
Limited degree of confidence in the claimed or asserted identity of a person	Substantial degree of confidence in the claimed or asserted identity of a person	High degree of confidence in the claimed or asserted identity of a person

EU sitt symbol for kvalifiserte tillitstjenester

Adekvat autentiseringsnivå utifra risiko

Tabell for å bestemme adekvat autentiseringsnivå for en tjeneste innen e-forvaltning (eIDAS)

		Konsekvens av e-autentiseringsfeil		
		Liten	Betydelig	Alvorlig
Krav til LoA →		Low eIDAS AAL-1	Substantial eIDAS AAL-2	High eIDAS AAL-3

Eksempel risikomatrixe for eIDAS

e-autentiseringsfeil betyr at en angriper er i stand til å forfalske og stjele andres identiteter

Slutt på presentasjon